

Colloquia Maruliana XXXIII (Split: Književni krug Split – Marulianum, 2023)

Colloquia Maruliana znanstveni je časopis koji je isprva bio namijenjen objavljivanju istraživanja vezanih uz oca hrvatske književnosti – Marka Marulića. Časopis je kasnije proširio obzorje rada te se sada u njemu objavljuju i radovi o drugim hrvatskim književnim autorima i temama koje pripadaju razdoblju humanizma i renesanse što je vidljivo i u prikazu ovog sveska.

Časopis izdaje *Književni krug Split* u suizdavaštvu s *Marulianumom*, centrom za proučavanje Marka Marulića i njegova humanističkog kruga. Ovdje prikazani trideset i drugi (XXXII) broj izdan je 15. lipnja 2023. godine, a njegovo uredništvo čine: Tomislav Bogdan, Neven Jovanović, Branko Jozić, Francisco Javier Juez Gálvez, Bratislav Lučin i Vlado Rezar. Sadržaj je podijeljen u tri sekcije: 1. »Znanstveni članci i prilozi«, 2. »Kronika« i 3. »Bibliografije«.

Autori i naslovi znanstvenih članaka su: 1. Vladimir Rezar, »Aloysius Ceruinus Ragusinus: veronski stihovi«; 2. Silvia Fiaschi, »Interessi lessicografici di Elio Lampridio Cerva (Ilija Crijević): prime indagini e nuove attribuzioni«; 3. Neven Jovanović, »Pismo Danielea Clarija dubrovačkom nadbiskupu o Epidauru, 1505.«; 4. Danko Zelić i Ana Plosnić Škarić, »*Ex Cicerone et aliis quibusdam* – nepoznati frazarij Mihovila Vrančića«; 5. Ivan Lupić, »Tiskani udes Hanibala Lucića« i 6. Borna Treska, »*Rime* Miha Monaldija ili o sudbini jedne knjige«. Uz svaki od znanstvenih radova autori donose i vrijedne priloge u obliku izvornika i prijevoda tekstova koje su obrađivali ili na koje su se referirali u člancima, kao i preslike manuskripata i knjiga.

Vladimir Rezar u članku »Aloysius Ceruinus Ragusinus: veronski stihovi« obrađuje kraći ciklus ljubavne poezije Aloysiusa Ceruinusa Ragusinus (1458.–1527.), pronađen u zapisima veronske biblioteke. Ragusinus – poznatiji kao Ludovik Crijević Tuberon – živio je i stvarao u drugoj polovici 15. i početkom 16. stoljeća. Između ostalih, njegovo latinsko pjesništvo spominje i poznatiji pjesnik Ilija Crijević, Ludovikov daljnji rođak. Rezar smatra izvjesnim da »Crijevićevi stihovi u veronski zbornik nisu zalutali« (p. 47). Zaključuje da uvrštenje Crijevićeve poezije u rukopisnu zbirku suvremenog veronskog humanističkog pjesništva svjedoči da su se njegovi stihovi sviđjeli istančanoj publici, što pak ukazuje na činjenicu da je Dubrovnik unutar sedamdesetih godina petnaestog stoljeća mogao stvoriti uvjete za ostvarenje takva talenta.

Članak »Interessi lessicografici di Elio Lampridio Cerva (Ilija Crijević): prime indagini e nuove attribuzioni« (u prijevodu: »Leksikografski interesi Ilije

Crijevića: Preliminarna istraživanja i nove atribucije») autorice Silvie Fiaschi napisan je na talijanskom jeziku. Ona se u svojem istraživanju bavila drugim, često zanemarenim aspektom »kulturnog profila« i leksikografskim afinitetima Ilije Crijevića, koje je – smatra autorica – potrebno povezati s njegovom učiteljskom službom koju je u više navrata obavljao u dubrovačkoj javnoj školi. Prema prikupljenim rezultatima autorica zaključuje »<...> kako se univerzum riječi – od najuglađenije do najesencijalnije dimenzije – pojavljuje kao povlašteno okružje za praćenje putova emancipacije, transformacije i evolucije koje su pratile biografiju dotičnog lika i s njim putanju humanizma <...>« (p. 79). Članak završava s mišlju da su sve to autentični principi koji mogu nadahnuti i današnje smjernice filologije i civilizacije.

Neven Jovanović u svom znanstvenom članku »Pismo Danielea Clarija Dubrovačkom nadbiskupu Epidauru, 1505.« obrađuje život i rad Danielea Clarija, dubrovačkog učitelja i kancelara. Donosi i podatke o osobama koje pismo povezuje, kao i interpretaciju renesansno-humanističkih aspekata pisma. U članku se također razlaže problematika toponima »Epidaur«, jer su postojala tri grada s tim imenom. Autor članka na vrijednost pisma ukazuje pod vidikom tri razine: biografske (»<...> pismo je dosad najjasnije svjedočanstvo humanističke aktivnosti doseljenika iz Parme« p. 105), intelektualne, život renesansnog Dubrovnika (usredotočenost na antičku prošlost Grada i okolice) i političke (pozdravljanje takvih humanističkih interesa i jezičnog oblikovanja od strane vlastele).

Zajednički članak Danka Zelića i Ane Plosnić Škarić naslova »*Ex Cicerone et aliis quibusdam* – nepoznati frazarij Mihovila Vrančića« donosi predstavljanje nedavno otkrivenog spisa koji se nalazi u Državnom arhivu u Zadru. Riječ je o spisu koji je imao praktičnu svrhu – poslužiti kao frazeološki priručnik. Kompendij sadrži 457 latinskih fraza, a sam spis nije datiran niti potpisan. Autori su istražili podrijetlo skoro svih fraza, a glavnina predložaka pronađena je u kanonskim djelima antičke rimske proze. Na kraju članaka zaključuju da važnost Vrančićeva frazarija proizlazi iz činjenice da se radi o do sada jedinom poznatom djelu takve vrste u korpusu hrvatskog latinizma ranog Novog vijeka. Također radi se o jednom specifičnom području filološkog rada humanista-literata.

Znanstveni rad »Tiskani udes Hanibala Lucića« donosi raspravu o književnoj zbirci *Skladanja izvrsnih pisan razlicih Hanibala Lucića*. Autor rada Ivan Lupić ukazuje kako je otkrio da su *Skladanja Hanibala Lucića* prije 19. st. doživjela četiri izdanja, no dosad su bila poznata samo tri, iz 1556., 1585. i 1638. godine. Analizirajući prvo izdanje prikazao je prethodnu rukopisnu objavu pojedinih dijelova zbirke te je ukazao na činjenicu kako je raspored

tekstova prisutan u prvom izdanju smisleniji od onog koji je temelj modernih izdanja tj. onih od 19. st. naovamo. Temeljem analize teksta, nedatirano, »drugo« izdanje Sigismonda Bordogne smjestio je u razdoblje između izdanja 1556. i 1585. godine. Smatra da je upravo to, dosad prevedeno izdanje poslužilo kao predložak za izdanja iz 1585. i 1638. te napominje da bez njega ne možemo ispravno tumačiti povijest Lucićeva teksta.

Posljednji znanstveni članak nosi naslov »*Rime* Miha Monaldija ili o sudbini jedne knjige«, a napisao ga je Borna Treska. Članak donosi osvrt na pjesničku zbirku *Rime* Dubrovčanina Mihe Monaldija, koji je stvarao na talijanskom jeziku. Treska navodi da je njegovo renesansno pjesništvo ostalo u sjeni iz nekoliko razloga: snažniji interes za filozofski dio njegova stvaralaštva, nevelik opseg zbirke *Rima*, stvaranje na talijanskom jeziku i negativno mišljenje kritičara. Autor napominje kako je ovom posljednjem razlogu uvelike pogodovala i nesklonost književnika i književnog kritičara 20. st. Mihovila Kombola tj. njegova propitkivanja estetičnosti prema kriterijima anakronističke i romantičarske originalnosti te ujedno i »tradicija« općeg zanemarivanja stvaralaštva hrvatskih književnika i znanstvenika na talijanskom jeziku. Člankom je autor prikazao netočnosti koje su se formirale u dosadašnjoj literaturi o Monaldiju te – zaključno – uputio na daljnja istraživanja koja bi trebalo uzeti u obzir »<...> prije objavljivanja suvremenih pretisaka starih izdanja, a razriješiti ih pri pređivanju kritičkih izdanja« (p. 232).

U rubrici »Kronike« časopis donosi popis, dobitnike i obrazloženja nagrada Dana hrvatske knjige 2022. godine. Nagradu »Judita« za najbolju knjigu ili studiju o hrvatskoj književnoj baštini, posebno o humanističko-renesansnoj dobila je Zrinka Blažević za pređivanje i prijevod knjige *Pjesme Flaviji Ilije Crijevića*. Nikolas Raljević prijevodom knjige *Dundo Maroje* Marina Držića na francuski jezik zavrijedio je nagradu »Davidias« za najbolji prijevod djela iz hrvatske književne baštine na strane jezike ili najbolju knjigu/studiju inozemnog kroatista o hrvatskoj književnoj baštini. Ana Galant svojom zbirkom pjesama *Novi raspored* osvojila je nagradu »Slavić« za najbolji autorski knjigom objavljen prvijenac.

U posljednjoj rubrici »Bibliografije« donosi se godišnja bibliografija Marka Marulića (2022) koju je sastavio Branko Jozić. Podijelio ju je u pet kategorija: 1. »Marulićeva djela« (prazna rubrika – autor navodi da nema objavljenih djela), 2. »Publikacije u cijelosti posvećene Maruliću«, 3. »Knjige, zbornici, časopisi, katalozi s dijelovima posvećenima Maruliću«, 4. »Članci u novinama« i 5. »Mrežne stranice«.

